

RAADSVORSTEL

ONDERWERP

Evaluatie en voortzetting deelname aan Agenda voor Twente

BESLISPUNTEN

- 1 In te stemmen met de voortzetting van de deelname aan Agenda voor Twente voor de komende twee jaar met een jaarlijkse bijdrage van € 303.000, conform het besluit van 2022, jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS CAO Loonindex. Dit wordt gedekt als incidentele uitgaven uit de reserve en wordt opgenomen in de programmabegroting van 2026.
- 2 Opdracht te geven om de zichtbaarheid en meetbaarheid van de effecten binnen Twenterand verder te versterken.

INLEIDING

De gemeente Twenterand heeft zich in 2022 gecommitteerd aan deelname aan de Agenda voor Twente voor een periode van drie jaar, met een optie tot verlenging met nog eens twee jaar. Deze samenwerking heeft als doel de regionale economie te versterken door innovatie, werkgelegenheid en gezamenlijke investeringen te bevorderen. De gemeenteraad heeft in het amendement van 8 november 2022 vastgelegd dat na drie jaar een evaluatie zal plaatsvinden.

Op 17 april 2025 heeft Twente Board, vertegenwoordigd door Ank Bijleveld-Schouten (voorzitter Twente Board) en Victor-Jan Leurs (directeur Twente Board Development), een informatieavond verzorgd voor de gemeenteraad (presentatie in bijlage 1). Tijdens deze succesvolle bijeenkomst zijn de behaalde resultaten, lopende projecten en toekomstige kansen voor Twenterand besproken. Hierbij kwamen ook twee ondernemers uit de gemeente aan het woord. Zij vertelden over positieve impact op hun onderneming van hun deelname aan verschillende projecten/initiatieven van Twente Board, in deze raadsbrief komen nog meer voorbeelden van positieve lokale impact aan de orde.

Dit voorstel onderbouwt de argumentatie voor voortzetting van de deelname van gemeente Twenterand aan Twente Board/Agenda voor Twente. Deze voortzetting is in het belang van zowel ondernemers als onderwijs in Twenterand. In de komende twee jaar zal er ingezet worden op goede informatievoorziening en zichtbaarheid van lokale impact, waardoor alle belanghebbenden over voldoende informatie beschikken om te kunnen participeren.

Het wegvallen van de bijdrage van Twenterand in de Agenda voor Twente heeft effect op de uitvoering daarvan en op de uitvoering en cofinanciering van de Regio Deals. Dit effect heeft daarmee invloed op de uitvoeringscapaciteit en mogelijk, om de beloofde cofinanciering richting bijvoorbeeld de Rijksoverheid waar te maken, op het begrotingsproces van de andere Twentse gemeenten. Het is daarom urgent dit besluit tijdig te nemen.

BEOOGD EFFECT

De (voortzetting van de) deelname aan Agenda voor Twente heeft als doel Twenterand sociaaleconomisch te positioneren binnen en buiten de regio. Dit wordt bereikt door deelname aan innovatieve projecten en het vergroten van de lobbykracht richting provincie, Rijksoverheid en Europese instellingen. Een regionale samenwerking is efficiënter en effectiever dan per opgave samenwerkingen in te richten. Dit geldt niet alleen voor beleidsafstemming, maar ook voor het realiseren van concrete resultaten. Door samenwerking wordt meer impact gerealiseerd dan wanneer gemeenten afzonderlijk opereren. Door deze samenwerking behoudt Twenterand toegang tot subsidieprogramma's en gezamenlijke investeringen en kan Twenterand meeliften op gezamenlijke lobbytrajecten zoals de N36, die zonder regionale samenwerking minder kansrijk zijn.

Vanuit de begroting van Twente Board wordt ook beleidscapaciteit op vrijetijdseconomie gefinancierd. Het gaat er daarbij om, vanuit de vrijetijdseconomie van toerisme en recreatie bij te dragen aan Twente als regio waar je wil wonen, werken en ontspannen.

ARGUMENTEN

1 Voortzetting deelname Agenda voor Twente; sterke regionale positie

De kracht van regionale samenwerking tussen overheden, onderwijs en ondernemers (triple helix)

Twente is volgens recent onderzoek van de Rabobank economisch gezien de vierde regio van Nederland. Dat komt door de kracht en de inzet van de triple-helix, welke geborgd is in deelname aan Twente Board. Hiermee zet Twente al langjarig in op het sterke en brede techniekprofiel van de regio. Waarvoor het aantrekken, opleiden en behouden van talent op alle niveaus nodig is. Economie ontwikkelt zich per definitie bovenlokaal, zelfs bovenregionaal. Dit is te zien aan de forensenbewegingen in Twente. Een groot deel van de beroepsbevolking uit Twenterand werkt in andere delen van Twente of daarbuiten.

Groeipotentie Twente

Twente heeft aanzienlijke groeipotentie op het gebied van economie, woningbouw en demografie. Er is ruimte voor extra groei in zowel inwonertal als werkgelegenheid, wat de regio aantrekkelijk maakt voor bedrijven en investeerders. De strategische ligging tussen de Randstad en Duitsland biedt Twente de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen als economisch knooppunt. De Agenda voor Twente richt zich op versterking van innovatie, technologie en duurzaamheid, en biedt daardoor veel kansen voor Twenterand.

De (nog vast te stellen) Ruimtelijke Ontwikkelingsstrategie (ROS) biedt een gezamenlijk kader waarin Twentse gemeenten, provincie, waterschap en Rijk werken aan een integrale verstedelijkingsstrategie. De provincie laat hierin het initiatief voor woningbouw bij de regio. Twenterand levert via de ROS een actieve bijdrage aan duurzame, toekomstbestendige groei. Dit sluit aan op de ambities in de startnotie Omgevingsvisie Twenterand 2.0, waarin is gekozen voor gematigde bevolkingsgroei met behoud van leefkwaliteit. Door deelname aan de Agenda voor Twente en aansluiting bij de Twente Board verstevigt Twenterand haar positie in de regio en vergroot zij haar invloed op thema's als wonen, economie en bereikbaarheid. Samenwerking binnen Twente maakt structurele impact mogelijk, voorbij de gemeentelijke schaal.

Gezamenlijke lobby loont

Een andere belangrijke meerwaarde van deelname is de versterking van de gezamenlijke lobby richting provincie, Rijksoverheid en Europa. Door als regio samen te werken en met één gezamenlijk verhaal naar buiten te treden, kan Twenterand effectiever lobbyen voor het realiseren van belangrijke doelen, zoals de infrastructuurverbetering van de N36 en deelname aan grootschalige projecten die de regio versterken. De investeringen in de Agenda voor Twente 2023 – 2027 hebben halverwege de looptijd al geleid tot een totaal aan publiek en private investeringen in de regio van €198 miljoen via o.a. het Nationaal Versterkingsplan Microchipsector, Regio Deal Twente II, Groeifondsaanvragen en het Nationaal Plan Vitale Regio's. Twee Regio Deals zijn in Twente door de Rijksoverheid toegekend mede dankzij de regionale samenwerking in Twente Board. Daarmee zijn er ook lopende afspraken aangegaan voor de uitvoering en cofinanciering vanuit de gemeenten via de Agenda voor Twente.

Door de organisatie van Twente in de triple helix kan ook snel geschakeld worden indien nodig. Zo is voor Twente binnen het Nationaal versterkingsplan Microchipsector (Beethoven) € 72 miljoen gereserveerd. Dit komt ten goede aan de onderwijsinstellingen ROC van Twente, Saxion en Universiteit Twente met als doel meer werkgelegenheid in de regio creëren en de positie van Twente in de chiptechnologiesector te versterken. Ook vormt de samenwerking in Twente Board de basis voor het Nationaal Plan Vitale Regio's (NPVR), het antwoord van de Rijksoverheid op het rapport Elke Regio Telt. Met het Rijk wordt in dit programma een langjarige agenda voor de komende 20 jaar gemaakt voor de regio, waar de Agenda voor Twente een belangrijke onderlegger voor is. Het NPVR kent

drie sporen; het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving, een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau en een kansrijke toekomst voor inwoners. Onder regie van Twente Board (Triple helix) wordt er gezamenlijk ingezet om structurele financiering te regelen voor opgaven in Twente binnen deze drie sporen met de betrokken ministeries.

2 **Zichtbare en meetbare effecten binnen de gemeente Twenterand**

Concrete projecten in Twenterand

De afgelopen jaren zijn ook in de gemeente Twenterand diverse projecten uit de Agenda voor Twente en Regio Deals Twente geïnitieerd en geland. Hieronder een korte samenvatting, een meer uitgebreide toelichting is te vinden in bijlage 2 bij dit raadsvoorstel. Wij willen Twente Board oproepen om de effecten van deelname aan de Agenda voor Twente (zoals hieronder beschreven) structureel zichtbaarder te maken.

- Het Twents Fonds voor Vakmanschap: 204 scholingsvouchers à €2.500,- (een totaal van €510.000). Voor werkenden, ZZP'ers en werkzoekenden uit Twenterand die zich willen om-, her- of bijscholen in een vakgebied tot en met MBO-niveau 4 wat perspectief biedt op de Twentse arbeidsmarkt.
- Creatieve Broedplaatsen: Met de "Creatieve Fabriek Twenterand", de broedplaats in Twenterand, wordt beoogd om te komen tot een breder creatief netwerk in Twenterand, dat meedenkt in innovatie van producten en processen binnen bedrijven, ruimte biedt aan talent ontwikkeling en ondernemerschap en nieuwe initiatieven en evenementen initieert.
- Basislab: Het BasisLab is een FabLab waar 8 tot 10 mensen tegelijk kunnen werken met niet alledaags beschikbare technieken zoals een 3D printer, plotter of borduurmachine. Elke Twentse gemeente heeft nu een basislab, in Twenterand is deze gevestigd in de bibliotheek.
- Kids4Twente: Het project neemt het voortouw in de ontwikkeling van een regionaal kennisplatform waarin onderwijs en bedrijfsleven elkaar vinden. In Vroomshoop hebben inmiddels meerdere gesprekken plaatsgevonden. Het onderwijs gaf daaraan op dit moment nog niet klaar te zijn om aan te haken, al staat het bedrijfsleven daar al wel klaar.
- Verduurzaming bedrijventerreinen: In dit programma wordt gewerkt aan het verduurzamen van de energievoorziening op bedrijfslocaties. Twenterand neemt deel met het project Smart Energy Hub i.c.m. waterstof Oosterweilanden. Het betreft een haalbaarheidsstudie en aanvraag fysieke uitvoering, vanuit de Regio Deal is hier € 338.500, in geïnvesteerd.
- Twentsche Golf: een unieke community die iedereen die zich beroeps- of bedrijfsmatig bezighoudt met water in Twente samenbrengt en de krachten bundelen om concrete projecten te ontwikkelen, onder andere met grote betrokkenheid van Jotem uit Twenterand
- Novel-T: Twente Board stelt jaarlijks een bedrag beschikbaar voor de dienstverlening aan bedrijven door Novel-T. Dit richt zich met name op startups, scale-ups en innovatie in het bestaand mkb. 28 bedrijven uit Twenterand doen hieraan mee.
 - GROW-programma: helpt startups en scale-ups in Twente om te groeien en te innoveren. Jotem uit Twenterand is deelnemer in dit programma.
 - Met het project Pitstop helpt Novel-T Twentse mkb'ers bij digitalisering en circulariteit, waarvoor in Twenterand recent een succesvolle bijeenkomst is georganiseerd 9 lokale bedrijven.

KANTTEKENINGEN

1 Kritische blik directe impact op Twenterand

De onzekerheid in de economische situatie in de wereld is een factor die van invloed kan zijn op toekomstige investeringen en resultaten. Hoewel de voordelen van deelname aan de Agenda voor Twente duidelijk zijn, is het belangrijk om kritisch te blijven kijken naar de directe impact op Twenterand.

De middelen worden op regionaal niveau ingezet, wat het soms lastig maakt om exact te bepalen welk deel daarvan direct impact heeft op Twenterand met het besef dat een groot deel van de beroepsbevolking in Twenterand werkzaam is in andere delen van Twente. Om dit te ondervangen, wordt er door het college ingezet op een betere afstemming op de behoeften in zowel grote/stedelijke als kleinere/landelijke gemeenten.

Het college zal zich inspannen om ervoor te zorgen dat Twente Board meer informatie structureel zal delen over de lokale impact, zichtbaarheid en meetbaarheid van resultaten en effecten. Hierin wordt in de komende twee jaar de samenwerking gezocht met andere deelnemende gemeenten en we zullen onze verwachtingen agenderen bij de eindevaluatie die Twente Board in 2026 zelf zal uitvoeren. Hierbij wordt niet alleen ingezet op regionale inzichten, maar waar mogelijk ook op concrete gegevens op lokaal niveau.

2 Dekking jaarlijkse bijdrage

Vanuit provinciaal toezicht moeten structurele kosten gedekt worden door structurele baten. Wij beschouwen deze uitgaven als incidenteel. Bij het opstellen van de begroting hebben wij specifiek aandacht of onze begroting structureel sluitend is (in het geheel). Wij zullen ook deze kosten daarin beschouwen en afstemmen met de toezichthouder. Het risico is beperkt en moet bovendien worden gezien in totaliteit van de begroting (en het saldo).

UITVOERING

Indien de raad instemt met de voortzetting van deelname, blijft Twenterand een actieve rol spelen binnen Twente Board. De Agenda voor Twente loopt tot en met 2027. Twente Board zal eind 2026 een evaluatie uitvoeren en de Twentse gemeenteraden hierover informeren. Dit is een natuurlijk moment om te beoordelen of en hoe de samenwerking wordt voortgezet. De nu voorliggende tussenevaluatie geeft vooruitlopend op deze eindevaluatie inzicht in de voortgang zoals gevraagd in het amendement van 8 november 2022.

Collegeregeling

De bestuursovereenkomst sociaal-economische structuurversterking (BOSS) bevat de afspraken o.a. over wie verantwoordelijk is voor de informatievoorziening naar de gemeenteraden. Deze BOSS is een overeenkomst tussen de 14 Twentse gemeenten over de invulling van het overheidsdeel in de governance rond de Twente Board. Daarin is afgesproken hoe de colleges van B&W hun raden informeren en hoe de raad haar democratische invloed kan gebruiken.

Uit de brede evaluatie van het BOSS blijkt dat de informatievoorziening naar de gemeenteraden verbeterd kan worden. Momenteel wordt door Twente Board, onder andere naar aanleiding van de evaluatie van de BOSS, gewerkt aan verbeteringen. Het college blijft samenwerken met Twente Board zodat wij uw raad op de hoogte kunnen houden van voor Twenterand relevante ontwikkelingen aangaande deze samenwerking en de daaruit voortvloeiende programma's en projecten.

FINANCIËN

In te stemmen met de voortzetting van de deelname aan Agenda voor Twente voor de komende twee jaar met een jaarlijkse bijdrage van € 303.000, conform het besluit van 2022, jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS CAO Loonindex. Dit wordt gedekt als incidentele uitgaven uit de reserve en wordt opgenomen in de programmabegroting van 2026. Voor inzicht in de werkelijke kosten over de afgelopen jaren, zie bijlage 3. Deze investering moet een multiplier van 8,5 te weeg brengen in de regio bestaande uit andere publieke en private investeringen. De Agenda van Twente loopt tot en met eind 2027, waarna de raad in de gelegenheid is haar budgetrecht te gebruiken ten behoeve van een dan nieuw op te stellen Agenda voor Twente.

COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Dit wordt bekend gemaakt via de openbare besluitenlijst.

De gemeenteraad zal door het college beter worden geïnformeerd over de behaalde resultaten. Door middel van een actieve terugkoppeling richting de raad en meer zichtbaarheid voor projecten die mede mogelijk zijn gemaakt door Twente Board. De inspanningen voor deze verbeterde communicatie worden geleverd door de ambtelijke organisatie van de gemeente Twenterand in samenwerking met Twente Board.

BIJLAGEN

- 1 Presentatie Twente Board tijdens raadsinfo op 17-04-2025
- 2 Overzicht van Twente Board-projecten waarin Twenterand participeert
- 3 Financieel overzicht van de jaarlijkse bijdrage

PORTEFEUILLE

Economie en detailhandel

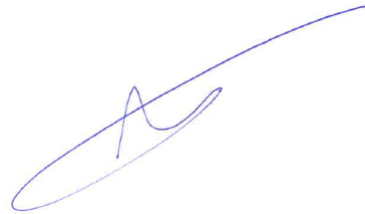
Vriezenveen, 1 juli 2025

Burgemeester en wethouders van Twenterand
de secretaris,

P.F.G. Rossen

de burgemeester,

mr. J.C.F. Broekhuizen